

مرکز مجاز امام صادق (علیه السلام)

اصول الفقه (عام و خاص)

شبهه مفهومیه

جلسه ۱۱۶

استاد نجار زاده

شبهه مفهومیه:

مخصّص منفصل و دوران بین اقل و اکثر:

حقّ در این صورت آن است که اجمال خاصّ به عام سرایت نمی‌کند و تمسک به عام صحیح است.

دلیل:

زیرا عامی که به مخصّص منفصل تخصیص بخورد، برایش در عموم ظهور منعقد بوده و وقتی خاصّ را بر آن مقدّم نمودیم، از باب تقدیم اقوی الحجّتین بر دیگری می‌باشد؛ لذا در صورتیکه خاصّ مجمل بوده و در زائد بر قدر متیقّن ظهوری نداشته باشد، نسبت به زائد حجّت نیست؛ زیرا به حسب فرض، مجمل است و ظاهر در آن نمی‌باشد؛ از این رو در فرض مزبور، حجّیتش منحصر در قدر متیقّن یعنی اقلّ می‌باشد و با این وصف چگونه می‌تواند با عامی که ظاهر در شمول و تعمیم نسبت به جمیع افراد بوده که از جمله آنها فرد متیقّن از خاصّ می‌باشد مزاحمت کند؛ بنابراین، وقتی قدر متیقّن را بواسطه حجّتی اقوای از عام (یعنی خاصّ) خارج نمودیم، مقدار زائد بر آن باقی مانده و عام شاملش می‌شود؛ بدون اینکه مزاحمی با حجّیت و ظهور عام برخوردار داشته باشد.

مخصّص منفصل و دوران امر بین متباینین

حقّ در این صورت آن است که اجمال خاصّ به عام سرایت کرده و همچون مخصّص متّصل، اجمالش

موجب اجمال عام می‌شود.

دلیل:

علم اجمالی داریم که در واقع تخصیصی حاصل شده؛ در نتیجه عموم عام نسبت به هر یک از این دو از حجّیت ساقط می‌شود.

مرکز مجاز امام صادق (ع)

فرق مخصّص منفصل و متّصل

در مخصّص متصل، چون مانند قرینه است؛ مانع ظهور عام در جمیع الافراد می‌باشد.
در مخصّص منفصل، به علت این که جداگانه است، عام نخست در جمیع الافراد ظهور پیدا می‌کند؛ منتهی،

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

نکته:

۱. اگر اصالة‌العموم قرار باشد در یک فرد مردد جاری شود، چون معلوم نیست در کدام جاری است، در هر کدام امکان جریان را دارد؛ از سوی دیگر، در هر دو نمی‌تواند جاری باشد؛ زیرا علم داریم که یکی حتماً از عام خارج شده؛ لذا اصالة‌العموم در هریک با دیگری تعارض و تساقط می‌کند؛ لذا نمی‌توان به اصالة‌العموم تمسک کرد.

۲. به نظر مصنف، نوبت به تعارض و تساقط نمی‌رسد؛ زیرا خود علم اجمالی به وجود خاص، مانع

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

جریان اصالة‌العموم می‌شود.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv